

BARŪNŲ BAZILIJONŲ VIENUOLYNŲ ŠV. PETRO IR POVILO CERKVĖ (DABAR BAŽNYČIA)

Barūnų bazilijonų vienuolynas ir Šv. Petro ir Povilo cerkvė (1747-1757)

Bazilijonų vienuolyną ir cerkvę 1692 m. fundavo vietinis bajoras Mikalojus Piešliakas vietoje, kur pagal legendą miške ant medžio stebuklingai pasirodė Dievo Motinos paveikslas. Šioje vietoje pastatyta šventykla tapo Barūnų Dievo Motinos kulto vieta. XVII a. pabaigoje (pastatyta 1692 m.) vienuolynas ir cerkvė buvo mediniai. XVIII a. pradžioje Vilniaus bazilijonai pradėjo rūpintis mūrinės cerkvės ir vienuolyno statyba. 1700-1707 m. buvo pastatyta mūrinė cerkvė, tačiau ji greitai sudegė. Nauja mūrinė cerkvė pastatyta 1747 – 1757 m. pagal architekto A. Osikevičiaus projektą, vienuolynas pastatytas 1778-1793 metais. Vienuolynas ir cerkvė uždaryti 1839 m., 1841 m. čia įsikūrė stačiatikiai. 1919 m. cerkvė atiteko katalikams ir be perstojo veikia kaip parapiinė bažnyčia.

Šv. Petro ir Povilo bažnyčia šiandien ir XIX a. pabaigoje

Vienuolyno vartai ir pastatai (Глобус Беларусі)

Cerkvė - bazilikinis trinavis su pusapvale apside pastatas. Fasadas išsiskiria kompozicijos originalumu - du trijų tarpsnių kvadratinio plano bokštai pasukti kampu į pagrindinį fasadą. Cerkvė priskirtina Vilniaus baroko architektūros mokyklai. Interjere gerai išlikęs Vilniaus baroko architektūros mokyklai būdingas centrinis altorius, ambona, vargonų choras.

Centrinis altorius (Глобус Беларусі)

Pagrindinė nava, dešinėje matyti ambona (Глобус Беларусі)

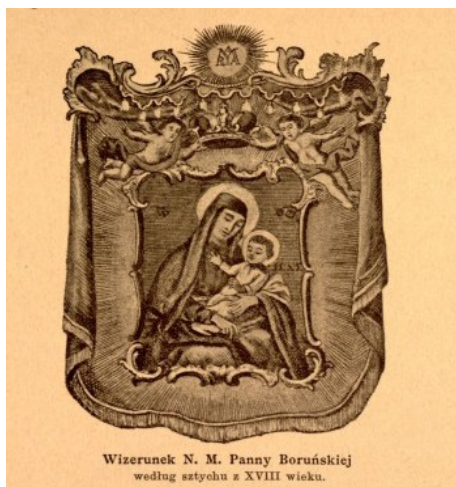
Barūnai labiausiai žinomi dėl stebuklingo Barūnų Dievo Motinos paveikslo. Barūnų Dievo Motinos kultui daugiau nei 300 metų (jubiliejus buvo atšvęstas 1991 m. rugpjūčio mėnesį). XIX a. pradžioje paveikslas buvo vienas iš labiausiai garbinamų Vilniaus apylinkėse, o dabar - vienas labiausiai garbinamų Baltarusijoje. Rugpjūčio 29 dieną vyksta garsūs Barūnų Dievo Motinos atlidai. Kadaise šie atlidai buvo garsūs visame Vilniaus krašte ir sutraukdavo tikinčiuosius iš tolimų vietovių, taip pat ir iš dabartinės Lietuvos teritorijos.

Barūnų sanktuariumas garsėjo nuo XVII a. II pusės. 1702 m. Barūnų bazilijonai, baimindamiesi dėl link Barūnų artėjusios Švedijos kariuomenės, šventąjį paveikslą perdavė saugoti LDK etmonui Mykolui Višnioveckuiui į Voločiną. Nuo to laiko paveikslas kartu su LDK kariuomene klajavo po visą LDK teritoriją – garsėjo stebuklais Breste, Pinske, o vėliau - Lietuvoje ir Žemaitijoje, telkė apie save tikinčiuosius. 1709 m. paveikslas vėl sugrįžo į Barūnus. Visa tai tik sustiprino paveikslo kultą, o Barūnai tapo dar svarbesniu tiek religiniu, tiek kultūrinio gyvenimo centru. 1712 m. Supraslyje (kitame – itin garsiam unitų bažnyčios religiniame ir kultūriniame centre) buvo išspausdinta metropolito Leono Kiškos parengta knyga apie Barūnų Dievo Motinos stebuklus. Švento paveikslo kultą liudija ir tai, kad Adomas Mickevičius, kaip šio krašto žmogus, šį garsų paveikslą žinojo ir minėjo dviejuose eilėraščiuose.

Barūnų Dievo Motinos altorius ir paveikslas (Radzima.org)

Bažnyčioje iki šiol saugomas stebuklingas Barūnų Dievo Motinos paveikslas. Bazilijonai uždarant vienuolyną paveikslą išvežė (XIX a. I pusėje, atidavė saugoti į privačias rankas), o cerkvėje pakabino kopiją. Originalas gražintas tik 1926 metais. Tačiau paveikslo originalo likimas po 1939 m. nėra aiškus. Pagal pasakojimus, paveikslas galėjo būti sunaikintas II Pasaulinio karo metais, o dabar kabantis bažnyčioje yra tik jo kopija.

Barūnų Dievo Motina. XVIII a. raižinys

Šiuo metu Lietuvoje taip pat yra išlikusių Barūnų Dievo Motinos kulto atspindžių ir su paveikslu susijusių vietų. Viena tokių vietų – Kryžių vietovė ant Dusios ežero pietinio kranto pietinėje Lietuvoje (Metelių regioninis parkas). Šioje vietoje 1702 m. žygiuodamas į karą prieš švedus buvo sustojęs ir priešais Barūnų Dievo Motinos paveikslą meldėsi LDK kariuomenės etmonas Mykolas Servacijus Višnioveckis. Toje vietoje iš pradžių buvo pastatyti trys kryžiai. Vėliau šioje vietoje praregėjo apakęs kareivis, nuo tada ji laikoma stebuklinga. Pirmoji medinė koplyčia šioje vietoje pastatyta 1816 m., perstatyta apie 1910 m., nugriauta 1963 metais. Kryžiuose vykdavo vieni garsiausių ir didžiausių atlaidų pietinėje Lietuvoje. Dabar išlikę tik koplyčios pamatai. Šalia jos, ant kalnelio, naujai pastatyta Kryžių koplyčia. Kryžių koplyčios, tuo pačiu ir Barūnų Dievo Motinos, kultas ir kultūrinė reikšmė gaivinama.

Senosios Kryžių koplyčios ant Dusios ežero kranto vieta ir naujoji koplyčia (<http://vilkaviskis.lcn.lt/>)

Taip pat žr.:

- Боруны // Глобус Беларусі (<http://www.globus.tut.by/boruny/index.htm>)
- Касцёл Сьвв. Апп. Пятра й Паўла і манастыр базыльянаў // Radzima.org (http://www.radzima.org/pub/miasta.php?lang=by&miesta_id1=hrazbaru)